

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 19. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 141/2026) un tā papildinājumus (reģ. Nr. K-702-2026, Nr. K-722-2026, Nr. K-728-2026, K-749-2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma un tā papildinājumiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Krimināllikuma 40. panta ceturto daļu, Latvijas Sodū izpildes kodeksa 134. panta trešo daļu un Kriminālprocesa likuma 650. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

1.2. apturēt sabiedriskā darba izpildi.

1.3. izskatīt lietu steidzamības kārtībā.

2. Krimināllikuma 40. panta trešā daļa nosaka: “Pēc soda izpildes iestādes priekšlikuma tiesa personu, kura notiesāta ar sabiedrisko darbu vai kurai sabiedriskais darbs noteikts ar prokurora priekšrakstu par sodu, var atbrīvot no soda izciešanas, ja sabiedriskais darbs ir noteikts uz laiku, kas nav mazāks par astoņdesmit stundām, ja faktiski izciesta ne mazāk kā puse no noteiktā soda un persona pildījusi kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos

pienākumus, ievērojusi sabiedriskā darba izpildes nosacījumus un kārtību, kā arī priekšzīmīgi pildījusi sabiedrisko darbu.”

Latvijas Sodū izpildes kodeksa 134. panta trešā daļa noteic, ja notiesātajam sabiedriskais darbs ir noteikts astoņdesmit un vairāk stundas un notiesātais faktiski ir izcietis ne mazāk kā pusi no noteiktā soda, ir pildījis šajā kodeksā paredzētos pienākumus, ievērojis sabiedriskā darba izpildes nosacījumus un kārtību un priekšzīmīgi pildījis sabiedrisko darbu, Valsts probācijas dienesta amatpersona var iesniegt tiesai iesniegumu par notiesātā atbrīvošanu no turpmākas soda izciešanas. Sabiedriskā darba izpilde līdz lietas izskatīšanai tiesā tiek apturēta.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 650. panta pirmā daļa noteic, ka jautājumus, kuri saistīti ar spriedumā noteiktā soda izpildi, kā arī neskaidrības, kas rodas, izpildot tiesas nolēmumu, pēc nolēmuma izpildes iestādes vai prokurora iesnieguma izlemj tās pirmās instances tiesas tiesnesis, kura pieņēmusi nolēmumu, izņemot šā likuma 638., 642. un 647. pantā minētos gadījumus.

3. Pieteikumā apstrīdēta vairāku likumu normu atbilstība Satversmei. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punktam vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama, ja apstrīdētie akti ir savstarpēji cieši saistīti un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu.

Apstrīdētās normas attiecas uz kārtību, kādā tiek risināti jautājumi, kuri saistīti ar spriedumā noteiktā soda izpildi. Turklāt tās noteic kritērijus, kuriem izpildoties, soda izpildes iestāde var iesniegt tiesai iesniegumu par notiesātā atbrīvošanu no turpmākas soda izciešanas. Apstrīdētās normas ir cieši saistītas un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punkta prasībām.

4. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar tiesas spriedumu krimināllietā Pieteikuma iesniedzējs atzīts par vainīgu noziedzīga

nodarījuma izdarīšanā un sodīts ar sabiedrisko darbu 140 stundu apjomā. Valsts probācijas dienests pieņēma lēmumu kriminālsoda izpildes ietvaros, ar kuru atteica iesniegt iesniegumu tiesā par Pieteikuma iesniedzēja atbrīvošanu no turpmākas sabiedriskā darba izpildes. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētās normas liedz viņam šo lēmumu apstrīdēt un pārsūdzēt. Tādējādi esot aizskartas viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētās normas ir imperatīvas un formulētas nepārprotami. Pieteikuma iesniedzējs atrodas situācijā, kas ietilpst šo normu tvērumā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrajam teikumam šādā gadījumā persona konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums], kad Valsts probācijas dienests pieņēma lēmumu par atteikumu iesniegt iesniegumu tiesā par notiesātā atbrīvošanu no turpmākas soda izciešanas. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 27. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtais daļas otrajam teikumā noteiktajām prasībām.

6. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo tās neparedz kārtību, kādā notiesātais varētu vērsties tiesā, lai risinātu jautājumu, kurš saistīts ar spriedumā noteiktā soda izpildi. Notiesātā piekļuve likumā paredzētajai atbrīvošanai no soda izpildes ir pilnībā atkarīga no soda izpildes iestādes rīcības brīvības. Neparedzot iespēju notiesātajam

pārsūdzēt Valsts probācijas dienesta lēmumu tiesā, tiek liegtas Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz pieeju tiesai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92. pants negarantē personai tiesības jebkuru tai svarīgu jautājumu izlemt tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 8. punktu*). Tas neparedz arī konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajam regulējumam, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*). Turklāt likumdevējam demokrātiskā tiesiskā valstī, pieņemot procesuālos likumus, ir rīcības brīvība gan noteikt attiecīgos procesos skatāmo lietu kategorijas, gan arī lemt par dažādu kategoriju lietu izskatīšanas kārtību. Tāpat likumdevējam ir tiesības noteikt pamattiesībām atbilstošu lietu izskatīšanas kārtību (*sal. sk. Satversmes tiesas 2025. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2021-44-01 17.3. punktu*).

Pieteikumā ir minēta Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra un vispārīgi norādīts, ka apstrīdētajās normās ietvertais pamattiesību ierobežojums nav samērīgs. Tomēr pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, ka no Satversmes 92. panta izriet likumdevēja pienākums paredzēt kārtību, kādā notiesātais var vērsties tiesā gadījumā, ja soda izpildes iestāde atsaka vērsties tiesā ar iesniegumu par viņa atbrīvošanu no turpmākas sabiedriskā darba izciešanas. Tāpat pieteikumā nav pamatots, kādēļ likumdevējs būtu pārkāpis savu rīcības brīvību, nosakot, ka tiesa jautājumu par notiesātā atbrīvošanu no turpmākas sabiedriskā darba izciešanas var izlemt tikai pēc soda izpildes iestādes priekšlikuma.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

7. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu pieņemt pagaidu noregulējumu – apturēt sabiedriskā darba izpildi. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālās sūdzības gadījumā Satversmes tiesas likums noteic tikai vienu pagaidu tiesību aizsardzības līdzekli, proti, likuma 19.² panta piektajā daļā paredzēto tiesas nolēmuma izpildes apturēšanu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 10. maija lēmuma lietā Nr. 2007-10-0102 6. punktu*). No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs faktiski vēlas apturēt Rīgas rajona tiesas [datums] sprieduma krimināllietā Nr. [...] izpildi, proti, noteiktā soda izpildi.

Nemot vērā to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, jo pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām, lūgums apturēt konkrēta

sprieduma izpildi, kā arī lūgums izskatīt lietu steidzamības kārtībā ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 141/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina